

Ειδική επιβαρυντική περίσταση για τη δίωξη και τιμωρία ρατσιστικών εγκλημάτων

Σύμφωνα με την πρώτη τροπολογία:

- Ως «έγκλημα με ρατσιστικά χαρακτηριστικά ορίζεται κάθε αξιόποινη πράξη που τελείται κατά προσώπου ή ομάδας προσώπων λόγω της εθνικής ή εθνοτικής προέλευσής τους, της φυλής, του χρώματος, της θρησκείας, της αναπηρίας, του φύλου, του σεξουαλικού προσανατολισμού ή της ταυτότητας φύλου τους». Αντίστοιχη πρόνοια θα πρέπει να εισαχθεί και στον Ποινικό Κώδικα. Η αξιόποινη πράξη περιλαμβάνει κάθε παράνομη πράξη, ενέργεια ή παράλειψη προσώπου ή ομάδας προσώπων κατά την έννοια του άρθρου και όλο το φάσμα συμμετοχής (αυτουργία, ηθική αυτουργία, συνέργεια κ.α).

«Σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου, τιμωρούνται πράξεις, δηλαδή συμπεριφορές που απειλούν κάποιο έννομο αγαθό, και όχι οι ιδέες, θεωρίες και απόψεις. Κι αυτό διότι η ποινική καταστολή θα πρέπει να οργανώνεται γύρω από τη δίωξη της αξιόποινης συμπεριφοράς και όχι γύρω από τη δίωξη του φρονήματος. Κρίνεται αναγκαία η ένταξη του ορισμού του εγκλήματος με ρατσιστικά χαρακτηριστικά στον Ποινικό Κώδικα, αφενός για την πιο αποτελεσματική εφαρμογή του, αφετέρου γιατί με την ποινική απαξίωση στιγματίζεται και καταδικάζεται από την Πολιτεία, διά του νομοθέτη, κάθε συμπεριφορά που συνιστά έγκλημα με ρατσιστικά χαρακτηριστικά, ως αντιβαίνουσα θεμελιώδεις αρχές, δικαιώματα και ελευθερίες στις οποίες βασίζεται και τις οποίες έχει υποχρέωση να προστατεύει ένα δημοκρατικό κράτος δικαίου» αιτιολογούν οι βουλευτές την πρότασή τους.

- Προστίθεται μετά το άρθρο 93 του ΠΚ, νέο άρθρο 93Α. Σε αυτό το άρθρο εισάγεται αυτοτελώς και προσδιορίζεται η ειδική επιβαρυντική περίσταση για τη δίωξη και την τιμωρία των εν λόγω εγκλημάτων: «1. Σε περίπτωση εγκλήματος με ρατσιστικά χαρακτηριστικά κατά την έννοια της παραγράφου η' του άρθρου 13, η ποινή επιβαρύνεται και δύναται να φτάσει έως το ανώτατο όριο του είδους της ποινής που προβλέπεται για την πράξη χωρίς τη συνδρομή ρατσιστικών χαρακτηριστικών».

Όπως αναφέρουν οι βουλευτές, «η εισαγωγή αυτοτελούς άρθρου περί επιβαρυντικής περιστασης διασφαλίζει την υποχρέωση διερεύνησης των ρατσιστικών χαρακτηριστικών κατά το πρώτο στάδιο υποβολής της καταγγελίας και άσκησης της ποινικής δίωξης. Κατ' αυτόν τον τρόπο, ικανοποιείται η ανάγκη να ερευνάται και να αξιολογείται τούτο ποινικά, ως επιβαρυντική περίσταση που επηρεάζει τον άδικο χαρακτήρα της πράξης κατά το στάδιο της άσκησης της ποινικής δίωξης και όχι κατά την επιμέτρηση της ποινής, όπως ισχύει σήμερα σύμφωνα με το άρθρο 79 Π.Κ. Σημειώτεον ότι οι διατάξεις του άρθρου 79 Π.Κ. συνιστούν ατελείς διατάξεις που, από τη θέσπισή τους- το 2008- και μέχρι σήμερα δεν έχουν τύχει εφαρμογής». Στο προτεινόμενο εισαγόμενο άρθρο προβλέπεται ειδική διάταξη περί υποτροπής. Επίσης, προβλέπεται αυτοδίκαιη αποστέρηση των πολιτικών δικαιωμάτων του δράστη σε περίπτωση καταδίκης για τα εγκλήματα με ρατσιστικά χαρακτηριστικά σε κακουργηματική μορφή και η αυτεπάγγελτη άσκηση δίωξης εγκλημάτων με ρατσιστικά χαρακτηριστικά, ακριβώς γιατί η προστασία των προσβαλλόμενων αγαθών εντάσσεται στον πυρήνα του κράτους δικαίου.

- Ορίζεται ότι: «Η τέλεση ή συνδρομή στην τέλεση ή υπόθαλψη ή παρασιώπηση τελέσεως εγκλήματος με ρατσιστικά χαρακτηριστικά από δημόσιο υπάλληλο ή λειτουργό κατά την ενάσκηση των καθηκόντων του και στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων του, συνιστά αυτοτελώς επιβαρυντική περίσταση».

- Μετά το άρθρο 93Α του ΠΚ, προστίθεται άρθρο 93Β. Σε αυτό προβλέπονται αυστηρότερες παρεπόμενες ποινές για τους δημόσιους λειτουργούς και υπαλλήλους, οι οποίοι καταδικάζονται για την τέλεση, κατά την άσκηση των καθηκόντων τους, εγκλημάτων με ρατσιστικά χαρακτηριστικά. Συγκεκριμένα, καταδίκη δημοσίου λειτουργού ή υπαλλήλου, για πράξεις του άρθρου 13 παρ. «η» που τελέσθηκαν κατά την άσκηση των καθηκόντων τους, συνεπάγεται αυτοδίκαιη αποστέρηση των πολιτικών δικαιωμάτων. Η στέρηση είναι διαρκής σε περίπτωση καταδίκης σε ισόβια κάθειρξη, τουλάχιστον δεκαετής σε περίπτωση κάθειρξης, και πενταετής σε περίπτωση καταδίκης σε φυλάκιση τουλάχιστον δύο ετών, εφόσον άλλη διάταξη δεν προβλέπει βαρύτερη αποστέρηση.

«Η αναγκαιότητα θέσπισης των ως άνω αυστηρότερων παρεπόμενων ποινών είναι προφανής, λόγω της αυξημένης ευθύνης και υποχρέωσης των δημοσίων λειτουργών και υπαλλήλων να τηρούν τη νομιμότητα και να σέβονται το κράτος δικαίου και συναφής, ως ποινή, η απαξίωσή τους από την Πολιτεία και η αποβολή τους από την όποια δημόσια, εν ευρεία έννοια, θέση ή δημόσιο καθήκον σε περίπτωση τέλεσης εγκλημάτων με ρατσιστικά χαρακτηριστικά, που προσβάλλουν τον πυρήνα του κράτους δικαίου και της Δημοκρατίας» σημειώνουν οι βουλευτές.

Απόδοση ευθύνης σε νομικά πρόσωπα και ενώσεις προσώπων

Με δεύτερη τροπολογία, οι βουλευτές προτείνουν την απόδοση ευθύνης και την επιβολή κυρώσεων κατά νομικών προσώπων και ενώσεων προσώπων. Σύμφωνα με την τροπολογία:

Όταν, φυσικό πρόσωπο που έχει δικαίωμα ή εξουσία εκπροσώπησης ή λήψης αποφάσεων στο όνομα και για λογαριασμό νομικού προσώπου ή ενώσεως προσώπων ή εξουσία και αρμοδιότητα ελέγχου και εποπτείας αυτών ή διευθυντικό δικαίωμα στο πλαίσιο λειτουργίας αυτών ή που ενεργεί κατ' εντολή ή καθ' υπόδειξη προσώπων που έχουν τα ως άνω δικαιώματα, εξουσίες και αρμοδιότητες, καταδικασθεί με τελεσίδικη απόφαση για αξιόποινες πράξεις, σύμφωνα με τα άρθρα 13 παρ. η' και 93Α ΠΚ, οι οποίες τελέσθηκαν στο πλαίσιο της δράσης ή προς επίτευξη των σκοπών ή στο όνομα και για λογαριασμό του νομικού προσώπου ή της ενώσεως προσώπων, και με την επιφύλαξη εφαρμογής των διατάξεων περί δήμευσης και κατάσχεσης, επιβάλλονται κυρώσεις. Οι κυρώσεις μπορεί να φθάσουν μέχρι και τη διάλυση νομικού προσώπου. Επίσης, προβλέπεται επιβολή διοικητικών προστίμων, απαγόρευση άσκησης εμπορικής δραστηριότητας αλλά και αποκλεισμός από φορολογικά ευεργήματα και ενισχύσεις.

Σύμφωνο Συμβίωσης

Οι βουλευτές επαναφέρουν, εξάλλου, την πρόταση για την επέκταση του συμφώνου συμβίωσης. Ειδικότερα, όπως επισημαίνουν, « σύναψη γάμου ή συμφώνου συμβίωσης στη χώρα μας νοείται και επιτρέπεται μόνο μεταξύ ετερόφυλων ζευγαριών. Ως αποτέλεσμα, ένας σημαντικός αριθμός προσώπων αποκλείεται στην Ελλάδα από την άσκηση του συνταγματικώς κατοχυρωμένου δικαιώματος στην ιδιωτική και οικογενειακή ζωή, λόγω σεξουαλικού προσανατολισμού ή ταυτότητας φύλου. Ο αποκλεισμός αυτός συνιστά απαγορευμένη διάκριση, παραβιάζει το διεθνές, ευρωπαϊκό και ενωσιακό δίκαιο και το Ελληνικό Σύνταγμα, έχει, δε, καθημερινά σοβαρές και επαχθείς συνέπειες για μεγάλο αριθμό ανθρώπων, που υποβάλλονται καθημερινά σε δυσμενείς διακρίσεις και στερούνται στοιχειωδών δικαιωμάτων». Μεταξύ άλλων, «η συμφωνία δύο ενηλίκων προσώπων, διαφορετικού ή του ίδιου φύλου, με την οποία οργανώνουν τη συμβίωσή τους (σύμφωνο ελεύθερης συμβίωσης) καταρτίζεται με συμβολαιογραφικό έγγραφο. Η συμφωνία γνωστοποιείται διά δηλώσεως στον ληξιαρχο του τόπου κατοικίας τους και καταχωρίζεται σε ειδικό ληξιαρχικό βιβλίο, από το οποίο εκδίδεται και σχετικό απόσπασμα».

Προστασία θυμάτων

Με τροπολογία, οι βουλευτές προτείνουν σειρά διατάξεων για τη «διαμόρφωση ενός ολοκληρωμένου και αποτελεσματικού πλαισίου προστασίας των θυμάτων και των μαρτύρων εγκλημάτων με ρατσιστικά χαρακτηριστικά». Όπως αναφέρουν με την τροπολογία, «η προστασία του θύματος εξασφαλίζεται άμεσα με την προσωρινή αναστολή της κράτησης και απέλασης, η οποία χορηγείται σε κάθε περίπτωση, δεν δημιουργεί υπέρ του καταγγέλλοντος κανένα άλλο δικαίωμα πέραν της μη απομάκρυνσης και της ψυχοκοινωνικής και νομικής υποστήριξης, εξασφαλίζει, όμως, την αναγκαία προστασία στο πρώιμο εκείνο στάδιο».

Επίσης, προτείνουν, μετά την άσκηση ποινικής δίωξης για ρατσιστικό έγκλημα, να εξασφαλίζεται η παραμονή του θύματος και του μάρτυρα μέχρι την έκδοση αμετάκλητης δικαστικής απόφασης, ως εχέγγυο της παροχής έννομης προστασίας και της εξυπηρέτησης του δημοσίου συμφέροντος για την καταπολέμηση του εγκλήματος. Ακόμη, προτείνουν δωρεάν νομική βοήθεια σε θύματα εγκλημάτων με ρατσιστικά χαρακτηριστικά και απαλλαγή τους από τα προβλεπόμενα παράβολα.

Χορήγηση και ανανέωση αδειών διαμονής για ανθρωπιστικούς λόγους

Οι βουλευτές προτείνουν προσθήκη στον Κώδικα Μετανάστευσης για τη ρύθμιση της χορήγησης και ανανέωσης αδειών διαμονής για ανθρωπιστικούς λόγους. Όπως σημειώνουν, με την πρότασή τους θα υπάρξει αποτελεσματικότερη προστασία των προσώπων που εμπίπτουν στο ρυθμιστικό πεδίο του νόμου και θα καταστεί

ασφαλέστερη η διαδικασία χορήγησης των σχετικών αδειών διαμονής.